

מרכז אנגלברג לילדים ונוער

דוח מחקר

השתלבות בחברה של נערים (בנים) יוצאי אתיופיה: מבט לפי מגדר, מוצא ודור עלייה

פאולה כאהן-סטרבצ'ינסקי ✦ דגנית לוי
וצ'סלב קונסטנטינוב ✦ רות ברוך-קוברסקי ✦ ג'ק חביב

המחקר מומן בסיוע קרן באדר

השתלבות בחברה של נערים (בנים) יוצאי אתיופיה: מבט לפי מגדר, מוצא ודור עלייה

פאולה כאהן-סטרבצ'ינסקי דגנית לוי
וצ'סלב קונסטנטינוב רות ברוך-קוברסקי ג'ק חביב

המחקר מומן בסיוע קרן באדר

מארס 2017

ירושלים

אדר תשע"ז

עריכת לשון: רעיה כהן
תרגום לאנגלית (תמצית מחקר והודעת פרסום): נעמי הלסטד
הפקה והבאה לדפוס: לסלי קליינמן

מאיירס-ג'וינט-ברוקדייל

ת"ד 3886

ירושלים 9103702

טלפון : 02-6557400

פקס : 02-5612391

כתובת האינטרנט : <http://brookdaleheb.jdc.org.il>

פרסומים נוספים של מאירס-ג'וינט-ברוקדייל בנושא

ברוך-קוברסקי, ר'; בן-רבי, ד'; קונסטנטינוב, ו'. 2016. הפרויקט הלאומי לקהילה האתיופית בישראל: תכנית הסיוע הלימודי: המשך מעקב אחר הישגי התלמידים בתשע"ג (2012/13) ובדיקת יישום המעטפת הרגשית-חברתית ותרומתה בתשע"ה (2014/15). דמ-713-16.

סומך, ס'; ניג'ם-אכטילאט, פ'; בן-רבי, ד'. 2016. תכנית החומש לשיפור קליטת בני העדה האתיופית, של משרד הרווחה והשירותים החברתיים. דמ-715-16.

חביב, ג'; הנדן, א'. 2014. דוח מעקב שלישי: ביצוע תכנית החומש לשיפור קליטת יוצאי אתיופיה – תקציבים 2011-2008. דמ-631-12.

כאהן-סטרבצינסקי, פ'; עמיאל, ש'; לוי, ד'; קונסטנטינוב, ו'. 2012. בני נוער יוצאי אתיופיה ויוצאי ברית-המועצות לשעבר: עולים ובני עולים – דמיון ושוני. דמ-627-12.

קינג, י'; פישמן, נ'; וולדה-צדיק, א'. 2012. לאחר עשרים שנה בישראל: סקר יוצאי אתיופיה הוותיקים. דמ-615-12.

חביב, ג'; בן-רבי, ד'; סומך, ס'; אנג'ל, מ'. 2012. הערכת פרויקט PACT ו-PACT+ לקידום ילדים יוצאי אתיופיה בגיל הרך והוריהם: דוח מסכם. דמ-628-12.

כאהן-סטרבצינסקי, פ'; לוי, ד'; קונסטנטינוב, ו'. 2010. בני נוער עולים בישראל – תמונת מצב עדכנית. דמ-561-10.

ניתן לעיין בפרסומים אלה באתר המכון : www.jdc.org.il/brookdale

תמצית המחקר

בסוף שנת 2014 מנתה אוכלוסיית יוצאי אתיופיה בישראל 138,200 תושבים, שהם 2% מכלל אוכלוסיית ישראל. מתוך כלל אוכלוסיית יוצאי אתיופיה, 18,180 הם בני נוער (גיל 12-17), כמחציתם נערים (בנים). 40% הם ילידי אתיופיה (דור ראשון) ו-60% ילידי ישראל (דור שני). בשנים האחרונות פחתה מאוד העלייה מאתיופיה (במיוחד משנת 2014), כך שרוב אוכלוסיית בני הנוער מקבוצה זו הם ילידי ישראל או שהם ילידי אתיופיה בעלי ותק רב בארץ.

מחקר שערך מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל בשנת 2010 שפך אור על מצבם של בני הנוער יוצאי אתיופיה בני 12-17, ובייחוד על ההישגים בלימודים של הנערים (בעיקר של בני הדור הראשון), הנמוכים בהרבה מאלה של הנערות. הפער בין הנערים לנערות בולט מעבר להבדלים מגדריים המוכרים במרבית קבוצות האוכלוסייה – בישראל ובמדינות אחרות בעולם. זאת ועוד, נמצא כי הפערים בין הנערים יוצאי אתיופיה לבין הנערים היהודים שאינם יוצאי אתיופיה¹ גדולים בהרבה מאשר בין הנערות יוצאות אתיופיה לנערות היהודיות שאינן יוצאות אתיופיה.

למרות זאת, מעט מאוד תשומת לב הוקדשה למאפיינים הייחודיים של הנערים יוצאי אתיופיה, וכמעט שלא התקיים דיון ציבורי בשאלה איך לשפר את השתלבותם. למעשה, עד פרסום הדוח של מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל בשנת 2010 אפילו לא הייתה מודעות לפערי מגדר אלו.

בעקבות הממצאים, בשנת 2016 הוסכם עם קרן באדר לערוך מחקר שיעסוק בסוגיה זו. המחקר הנוכחי מציג לראשונה תמונת מצב מקיפה על מצבם הייחודי של נערים יוצאי אתיופיה בני 12-17, בוחן את הגורמים ליצירת הפער בין הנערים לנערות ומציע כיווני פעולה לשיפור מצבם. הממצאים מרחיבים מאוד את בסיס הידע שמשמש לתכנון מדיניות, לפיתוח מענים והתאמתם של מענים קיימים לצורכיהם המיוחדים של הנערים יוצאי אתיופיה.

בספרות מהעולם מתועדים הפערים לרעת הנערים לעומת הנערות בכלל האוכלוסייה בתחומים אחדים, ובהם בית הספר. במבחני פיז"ה הבין-לאומיים² נמצא כי ההישגים הלימודיים ומיומנויות הלמידה של הנערים נמוכים משל הנערות, ושיעורי הנשירה – הסמויה או הגלויה – ממערכת החינוך בקרב נערים גבוהים מאשר בקרב נערות.

מחקרים בין-לאומיים הראו גם שלנערים ממשפחות מהגרים או בני קבוצות מיעוט יש הישגים נמוכים מההישגים של נערים בכלל החברה. נוסף על כך, יש להם סיכוי רב יותר להיות מעורבים בהתנהגויות סיכון. הספרות מדגישה שההשפעה המצטברת של מגדר, מוצא ותהליך ההגירה יוצרת סיכון משולש, והוא נוסף על היותה של המשפחה נתונה לא אחת במצב חברתי-כלכלי נמוך.

¹ נערים יהודים ילידי הארץ שהוריהם לא עלו מאתיופיה (לא כולל נערים ילידי הארץ שהוריהם עלו מברית המועצות לשעבר).

² PISA – Program for International Students Assessment (OECD, 2015b)

המחקר התבסס על שלושה מקורות מידע:

- ♦ ראיונות עומק עם אנשי מפתח
- ♦ ניתוח נתונים ממחקרים ומבסיסי נתונים על בני נוער יוצאי אתיופיה ויהודים שאינם יוצאי אתיופיה
- ♦ סקירת ספרות מהעולם.

ממצאים עיקריים

צרכים ומאפיינים של נערים יוצאי אתיופיה – ניתוח של נתונים קיימים

ניתוח הממצאים מכלל המחקרים ובסיסי הנתונים הראה שנערים יוצאי אתיופיה מתמודדים עם פערים ניכרים בינם לבין נעורות יוצאות אתיופיה ועם פערים גדולים אפילו יותר בינם לבין נערים יהודים שאינם יוצאי אתיופיה. ממצאים אלו תואמים את המגמות שנמצאו בספרות המקצועית מהעולם. להלן נציין פערים משמעותיים אחדים לפי מגדר ומוצא.

פערים לפי מגדר בקרב יוצאי אתיופיה:

- ♦ הישגיהם הלימודיים של הנערים נמוכים מהישגי הנערות; שיעורי אי-הלמידה בבתי ספר של משרד החינוך³ גבוהים בהרבה; ושיעור הזכאים לתעודת בגרות רגילה או כזו העומדת בדרישות הסף לאוניברסיטה נמוכים בהרבה. יתרה מזו, הפער לפי מגדר רחב יותר בקרב הנערים בני הדור השני.
- ♦ על אף הישגיהם הנמוכים יותר בלימודים, הנערים מעוניינים פחות לקבל עזרה בלימודים.
- ♦ שיעור גבוה יותר מהנערים לומדים במסלול טכנולוגי, וריכוזם גבוה יותר ברמה הנמוכה של מסלול זה.
- ♦ הנערים מעורבים הרבה יותר בהתנהגויות סיכון, במיוחד בקרב בני הדור השני.
- ♦ שיעור גבוה יותר של נערים היו קרבנות לאלימות והושמו ללעג בשל מוצאם.

פערים לפי מוצא בין הנערים יוצאי אתיופיה לנערים היהודים שאינם יוצאי אתיופיה: נמצאו פערים גדולים מאוד. כך למשל, נערים יוצאי אתיופיה:

- ♦ חיים במשפחות עם מאפיינים חברתיים-כלכליים המעידים על קשיים גדולים יותר.
- ♦ תופסים פחות את הוריהם כתומכים בהם ומפקחים עליהם.
- ♦ הם בעלי הישגים לימודיים נמוכים יותר, בעיקר בני הדור הראשון.
- ♦ שיעור גבוה בהרבה לומדים ברמה הנמוכה של המסלול הטכנולוגי.
- ♦ בני הדור השני מפגינים התנהגויות סיכון בשיעור גבוה בהרבה.

³ הכוונה היא לשיעורי אי-למידה בבתי ספר של משרד החינוך, ובהם אי-למידה במסגרות כגון קידום נוער ומרכזי חינוך. חלק מהתלמידים שלא לומדים במסגרות של משרד החינוך עברו ללמוד בבתי ספר מקצועיים שבפיקוח משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים (בתי ספר של משרד הכלכלה לשעבר).

גורמים המשפיעים על הפערים לפי מגדר ומוצא

סקירת הספרות חשפה מספר גדול של גורמים המסבירים את מצב הנערים, ובעיקר את המצב של נערים מרקע של הגירה ורמה חברתית-כלכלית נמוכה. גורמים אלו משפיעים על התפישות, ההתנהגות וההישגים בלימודים של נערים. הדוח מדגיש את הגורמים העיקריים:

- ♦ בתחום הלימודי: ציפיות נמוכות יותר של המורים מהנערים; מעורבות הורים נמוכה יותר בלימודי הנערים; לנערים יש יותר קשיים במעבר לחטיבת הביניים ולתיכון; הם חשופים יותר לחוויות שליליות בבית הספר; ושיעור ליקויי הלמידה בקרבם גבוה יותר. גורמים נוספים הם פער לימודי גדול בהישגים, וייצוג-יתר ברמות הלימודים הנמוכות ובחינוך המיוחד.
- ♦ השפעת המשפחה והחברה: המצב החברתי-כלכלי הנמוך של המשפחה וציפיות נמוכות יותר של ההורים מהנערים.
- ♦ סוגים שונים של הון חברתי: בעוד הנערות נוטות ליצור לעצמן רשת חברתית תומכת ולהיעזר בחברויות כדי להתקדם בלימודים, נערים פונים יותר לחברות בחבורות רחוב המאופיינות בהתנהגויות סיכון, כגון שוטטות וצריכת אלכוהול, ואלה מובילות למגע מוגבר עם המשטרה.
- ♦ נערים (וגברים בכלל) מתקשים יותר במעבר לחברות חדשות, למשל ברכישת שפה וידע תרבותי על החברה שבה עליהם להשתלב.

נוסף על כך, אנשי המפתח שרואיינו הדגישו מספר גורמים בעלי השפעה מיוחדת על נערים יוצאי אתיופיה:

- ♦ חילופי התפקידים בין האימהות לאבות עם העלייה לארץ, אשר החלישו במידה ניכרת את מעמד האב במשפחה;
- ♦ הורים המאפשרים לנערים לשוטט בשכונה ללא השגחה;
- ♦ נערים נוטים להשתתף פחות בתכניות המיועדות להם ולהיות פחות מעורבים כאשר הם משתתפים;
- ♦ חוויות חברתיות שליליות של נערים וצעירים אחרים, כגון מניעת כניסה למועדונים, אי-מציאת עבודה התואמת את רמת ההשכלה בקרב אקדמאים או ביטויים אחרים של אפליה, מצמצמים את המוטיבציה להתאמץ לנסות להצליח. מצבים אלו גם מגבירים את התסכול והאכזבה מהחברה בכלל.

המדיניות בישראל בנוגע לנערים יוצאי אתיופיה

לאורך השנים הגדירה ממשלת ישראל את שיפור השתלבותם של בני נוער יוצאי אתיופיה כיעד מרכזי. בהתאם לכך, מופעלות תכניות במגוון תחומים, קצתן ייעודיות ליוצאי אתיופיה וקצתן ליוצאי אתיופיה ולבני נוער אחרים. בעשור האחרון פיתחה הממשלה כמה תכניות לאומיות לקידום קהילת יוצאי אתיופיה, ובהן "הפרויקט הלאומי לקהילה האתיופית בישראל" (ENP), הפועל מאז שנת 2004, וכן תכנית החומש שיושמה בשנים 2008-2013.

בשנת 2014 חל שינוי גדול במדיניות הלאומית עם השקתה של תכנית חדשה רב-שנתית ובין-משרדית – "דרך חדשה". תכנית חדשה זו מדגישה שילוב מיטבי של כל קהילת יוצאי אתיופיה במערכות ובתכניות קיימות באמצעות מגוון מיזמים. עם זאת, אין כמעט בתכניות התייחסות לבעיות ולצרכים הייחודיים של נערים יוצאי אתיופיה.

כיווני הפעולה העולים מן המחקר

הדוח מציג מגוון רחב של קווי מדיניות וכיווני פעולה שנועדו לחזק את מצב הנערים יוצאי אתיופיה. כאמור, אוכלוסייה זו מורכבת מילידי אתיופיה ומילידי ישראל. כיוון שילידי אתיופיה הם בעלי ותק רב יחסית בארץ ורק מעטים עלו לארץ בחמש השנים האחרונות, ממצאי המחקר אינם משקפים את מצבם של העולים החדשים ביותר. הצעות אלה הן פרי ניתוח אינטגרטיבי של הצעות שהעלו אנשי המפתח, הצעות המופיעות בספרות המקצועית והצעות העולות מניתוח הנתונים מהמחקרים ומבסיסי הנתונים הקיימים. להלן הכיוונים העיקריים:

א. לימודים ומערכת החינוך

- ◆ חיזוק מערכת החינוך הפורמלית על-ידי שיפור בתי הספר והתשתיות בשכונות שיש בהן ריכוז גדול של יוצאי אתיופיה.
- ◆ חיזוק יכולות המורים להתמודד עם קשייהם של הנערים.
- ◆ חיזוק יכולות המורים לאיתור מוקדם של קשיים אלו.
- ◆ חיזוק יכולות המורים לזהות את מקורות המוטיבציה של הנערים ואת הגורמים המניעים אותם להתקדם, ולפעול לחיזוקם והרחבתם.
- ◆ חיזוק הקשר האישי של מורים עם הנערים.
- ◆ מתן סיוע לימודי אפקטיבי ותמיכה כדי לעזור לנערים להתמודד עם הקשיים המיוחדים בהם הם נתקלים במעבר לחטיבת הביניים ולתיכון. עיקר הסיוע בתחום הלימודי בחטיבת הביניים ובתיכון ניתן כיום על-ידי "הפרויקט הלאומי לקהילה האתיופית בישראל", והממשלה הציעה להרחיבו. חשוב במיוחד לסקור ולחזק את העבודה עם נערים יוצאי אתיופיה במסגרת תכנית זו.
- ◆ שינוי הדעות הקדומות בחברה בכלל ושל צוותי חינוך בפרט בכל הקשור לפוטנציאל הלימודי של נערים יוצאי אתיופיה.
- ◆ הימנעות מהסללה מצד אחד, ומצד שני – סיוע בהשתלבות במסלולים ברמת לימודים גבוהה. חשוב להבטיח שנערים יוצאי אתיופיה בוחרים היטב או מופנים למסלולים שיאפשרו להם את ההזדמנויות הטובות ביותר לעתידם. לשם כך, יש לשם דגש רב יותר על העזרה שהנערים מקבלים במסלולים אלו כדי שיוכלו להפיק מהם את התועלת המרבית.

ב. עמדות כלפי בני הנוער יוצאי אתיופיה, גזענות וזהות

- עמדות, גישות והתנהלות מפלה של החברה בכלל ושל נותני שירותים בפרט נותנים את אותותיהם בנערים יוצאי אתיופיה. כדי לטפל בבעיות אלה נדרשות פעולות רבות:
- ◆ חינוך לרב-תרבותיות, כחלק מתכנית הלימודים, שתיתן ביטוי מלא לסיפורה הייחודי של העלייה מאתיופיה. לאחרונה נוספה לתכנית הלימודים של משרד החינוך יחידת לימוד בנושא יוצאי אתיופיה, ועתה היא בשלבי הטמעה.

- ◆ עידוד מקצועיות וכשירות תרבותית של צוותי בתי ספר ומסגרות ושירותים אחרים. נקודה זו חשובה במיוחד כדי ליצור קשרים המבוססים על כבוד ואמון בין אנשי המקצוע לנערים. ממשד החינוך נמסר כי צעד זה נכלל בתכנית האסטרטגית השנתית של המשרד.
- ◆ חיזוק מרכיבי הזהות על-ידי הידוק הקשר של הנערים עם שורשיהם האתיופיים-יהודיים וחיזוק תחושת השייכות שלהם לחברה הישראלית.
- ◆ הגברת החשיפה של הנערים למודלים חיוביים לחיקוי: מבוגרים ישראלים, בעיקר גברים, יוצאי אתיופיה – בבתי ספר, במערכות אחרות ובחברה בכלל.

ג. הורים

- בקרב אנשי המקצוע יש הסכמה בדבר חשיבות מקום ההורים בחיי ילדיהם והצורך לשנות את התפיסה כדי שהן הילדים והן אנשי המקצוע יראו בהורים נכס. עם זאת, עולה קושי לתרגם תובנה זו לדרכים אופרטיביות. להלן כיוונים אפשריים לכך:
- ◆ הצעת הדרכה להורים במטרה להגביר את המודעות לקשיים הייחודיים שבניהם מתמודדים אתם ולחשיבות של מעורבות רבה יותר בחיי ילדיהם ושל עידוד ילדיהם להירתם ללימודיהם בבית הספר ולהמשיך בלימודים בעתיד.
 - ◆ יצירת שיח משותף בקרב הנערים, ההורים ונותני השירותים - ביסוס שיתוף פעולה, תיאום וטיפול מתמשך בשירותים העובדים עם נערים אלו ומשפחותיהם.

ד. היבטים חברתיים-רגשיים

- ◆ מיקוד העבודה בכוחות של הנערים ומתן הזדמנויות לחוות הצלחה - עבודה כזו כוללת פעילויות ותוכן מעבר לתכנית הלימודים המאפשרים לכוחות הנערים לבוא לידי ביטוי.
- ◆ העצמה אישית וחיזוק תחושת המסוגלות של הנערים - מומלץ להתמקד בפיתוח מנהיגות, לאפשר יותר הזדמנויות לפעילות אחרי שעות הלימודים ולהתנדבות בקהילה כדי לקדם העצמה אישית ולחזק יכולות כגון פתרון בעיות והתגברות על מכשולים.
- ◆ פיתוח של קבוצות שייכות חיוביות ומניעת חשיפה להשפעה שלילית מצד קבוצת השווים.

ה. הרחבת הפעולות למניעת התנהגויות סיכון ולטיפול בהן

ו. מתן מידע על השירות הצבאי והכנה לקראתו

ז. התייחסות לרב-גוניות בתוך קהילת יוצאי אתיופיה, בעת הכנת תכניות וקביעת מדיניות.

לסיכום, ההמלצות בדוח זה תואמות לרוב את הדגש המושם במדיניות החדשה של הממשלה על הגברת השילוב של יוצאי אתיופיה בתכניות שנועדו לטפל בצרכים של בני נוער בכלל. עם זאת, הן מצביעות על הצורך בהשקעה מיוחדת בבני נוער יוצאי אתיופיה ובמשפחותיהם. בראש ובראשונה ההמלצות מדגישות את החשיבות שבמתן תשומת לב לצרכים הייחודיים של הנערים, בני הדור הראשון ובני הדור השני כאחד.

דברי תודה

ברצוננו להודות לכל האנשים שעזרו בביצוע מחקר זה.

ראשית, תודה לאנשי המפתח שהתראיינו למחקר: לדפני מושיוב, ממשרד הרווחה והשירותים החברתיים; למאיה שריר ולווביט מנגיסטו, ממשרד החינוך; לשרה כהן, ממשרד העלייה והקליטה; לוואגי טבג'ה, מהרשות הלאומית למלחמה בסמים ואלכוהול; לדוד מהרט, ממרכז ההיגוי של עולי אתיופיה; לצחי עזריה, מעמותת 'חברים בטבע'; לדני אדינו אבבה, עיתונאי; למלכה שבתאי, חוקרת; לדותן לוי, ממכון 'דרך הכפר'; לרוני אקלה ושרון טרקין, מהפרויקט הלאומי לקהילה האתיופית בישראל; ולשמואל ילמה, מג'וינט-אשלים.

תודות לחברינו במכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל, אשר סייעו בשלבים השונים של המחקר. תודה לרויטל אביב-מתוק ורעיה כהן על העריכה; לנעמי הלסטד על התרגום לאנגלית וללסלי קלימן על ההכנה לדפוס.

תוכן העניינים

1	1. מבוא
1	1.1 מטרות המחקר
2	1.2 המסגרת לניתוח המידע
3	2. מערך המחקר : סוגי מידע ומקורות מידע
4	3. סקירת ספרות מן העולם
4	3.1 גורמים המשפיעים על הפער לפי מגדר
5	3.2 גורמים המשפיעים על הקשיים הייחודיים של נערים מהגרים
9	4. גורמים המסבירים את מצבם של נערים יוצאי אתיופיה – תפיסת אנשי המפתח
9	4.1 גורמים המשפיעים על מצבם של בני נוער יוצאי אתיופיה
10	4.2 גורמים המסבירים את מצבם של נערים יוצאי אתיופיה
11	5. מאפיינים וצרכים של נערים יוצאי אתיופיה – ניתוח נתונים ממחקרים ומבסיסי מידע
11	5.1 מצבם של נערים יוצאי אתיופיה ופערים לפי מגדר
13	5.2 דמיון ושוני בין הדורות הראשון והשני בקרב נערים יוצאי אתיופיה
14	5.3 דמיון ושוני בין נערים יוצאי אתיופיה לנערים שאינם יוצאי אתיופיה
16	6. המדיניות בישראל
16	6.1 המדיניות הקיימת בישראל
20	6.2 תפיסת אנשי המפתח את המדיניות הקיימת
21	7. הצעות מדיניות לשיפור מצבם של בני נוער יוצאי אתיופיה
28	רשימת מקורות
32	נספח א : סיכום הממצאים העיקריים
33	נספח ב : מגמות לפי מגדר ומוצא
41	נספח ג : מגמות לפי מגדר ודור עלייה בקרב יוצאי אתיופיה

רשימת הלוחות

	פרק 2: מערך המחקר : סוגי מידע ומקורות מידע
3	לוח 1 : קובצי הנתונים שנותרו במחקר
	נספח א : סיכום הממצאים בעיקריים
32	לוח א1 : סיכום הממצאים העיקריים
	נספח ב : מגמות לפי מגדר ומוצא
33	לוח ב1 : מאפיינים אישיים של בני הנוער ילידי אתיופיה, לפי מגדר
33	לוח ב2 : מאפיינים משפחתיים של בני הנוער, לפי מגדר ומוצא
33	לוח ב3 : מאפייני האימהות של תלמידי ז'-י"ב, לפי מגדר ומוצא

- לוח ב4 : אסטרטגיות של זהות אישית בקרב יוצאי אתיופיה, לפי מגדר 34
- לוח ב5 : מסלול הלימודים של תלמידי י"י-ב, לפי מגדר ומוצא 34
- לוח ב6 : מספר יחידות בגרות במתמטיקה שבהן נבחנו תלמידי י"ב במסלול הטכנולוגי, לפי מגדר ומוצא 34
- לוח ב7 : אי-למידה בבתי ספר של משרד החינוך בגיל 17 לאורך זמן, לפי מגדר ומוצא 34
- לוח ב8 : ציוני מיצ"ב ממוצעים (גולמיים) בקרב תלמידי כיתות ח', לפי מגדר ומוצא 35
- לוח ב9: הישגים בבחינות הבגרות בקרב תלמידי י"ב, לפי מגדר ומוצא 35
- לוח ב10: זכאות לתעודת בגרות בקרב תלמידי י"ב לאורך זמן, לפי מגדר ומוצא 35
- לוח ב11: זכאות לתעודת בגרות בקרב תלמידי י"ב הלומדים במסלול הטכנולוגי, לפי מגדר ומוצא 36
- לוח ב12: קבלת סיוע לימודי וצורך בסיוע לימודי, לפי מגדר ומוצא 36
- לוח ב13: תחושת מסוגלות ומוטיבציה ללמידה בקרב תלמידי ז'-י"א, לפי מגדר ומוצא 36
- לוח ב14: אקלים בית הספר על-פי תלמידי ז'-י"א, לפי מגדר ומוצא 37
- לוח ב15: יחס צוות בית הספר כלפי התלמידים, על-פי תפיסתם, לפי מגדר ומוצא 37
- לוח ב16: אמונה ביכולת לקבל תעודת בגרות בקרב תלמידי י"י-א, לפי מגדר ומוצא 38
- לוח ב17: שאיפות השכלה של תלמידי י"י-ב, לפי מגדר ומוצא 38
- לוח ב18: השתתפות בפעילות בלתי פורמלית, לפי מגדר ומוצא 38
- לוח ב19: תפיסת הקשר עם ההורים, לפי מגדר ומוצא 39
- לוח ב20: קרבנות לאלימות וללעג בבית הספר בקרב תלמידי ז'-י"א, לפי מגדר ומוצא 39
- לוח ב21: התנהגות אלימה, לפי מגדר ומוצא 40
- לוח ב22: שתיית אלכוהול ועישון בקרב גילאי 15-17, לפי מגדר ומוצא 40
- לוח ב23: עמדות לקראת גיוס לצבא או לשירות לאומי בקרב גילאי 16-17, לפי מגדר ומוצא 40
- נספח ג: מגמות לפי מגדר ודור עלייה בקרב יוצאי אתיופיה**
- לוח ג1: מאפיינים משפחתיים של בני הנוער, לפי מגדר ודור עלייה 41
- לוח ג2: מאפייני האימהות של תלמידי ז'-י"ב, לפי מגדר ודור עלייה 41
- לוח ג3: אסטרטגיות של זהות אישית, לפי מגדר ודור עלייה 41

- 41 לוח ג4 : מסלול הלימודים של תלמידי יי-י"ב, לפי מגדר ודור עלייה
- 42 לוח ג5 : מספר יחידות בגרות במתמטיקה שבהן נבחנו תלמידי יי"ב במסלול הטכנולוגי, לפי מגדר ודור עלייה
- 42 לוח ג6 : אי-למידה בבתי ספר של משרד החינוך בגיל 17 לאורך זמן, לפי מגדר ודור עלייה
- 42 לוח ג7 : ציוני מיצ"ב ממוצעים (גולמיים) בקרב תלמידי כיתות ח', לפי מגדר ודור עלייה
- 43 לוח ג8 : הישגים בבחינות הבגרות בקרב תלמידי יי"ב, לפי מגדר ודור עלייה
- 43 לוח ג9 : זכאות לתעודת בגרות בקרב תלמידי יי"ב לאורך זמן, לפי מגדר ודור עלייה
- 43 לוח ג10 : זכאות לתעודת בגרות בקרב תלמידי יי"ב הלומדים במסלול הטכנולוגי, לפי מגדר וקבוצת מוצא
- 44 לוח ג11 : קבלת סיוע לימודי וצורך בסיוע לימודי, לפי מגדר ודור עלייה
- 44 לוח ג12 : תחושת מסוגלות ומוטיבציה ללמידה בקרב תלמידי ז'-י"א, לפי מגדר ודור עלייה
- 44 לוח ג13 : אקלים בית הספר על-פי תלמידי ז'-י"א, לפי מגדר ודור עלייה
- 45 לוח ג14 : יחס צוות בית הספר כלפי התלמידים, על-פי תפיסתם, לפי מגדר ודור עלייה
- 45 לוח ג15 : אמונה ביכולת לקבל תעודת בגרות בקרב תלמידי יי-י"א, לפי מגדר ודור עלייה
- 45 לוח ג16 : שאיפות השכלה לעתיד של תלמידי יי-י"ב, לפי מגדר ודור עלייה
- 45 לוח ג17 : השתתפות בפעילות בלתי פורמלית, לפי מגדר ודור עלייה
- 45 לוח ג18 : תפיסת הקשר עם ההורים, לפי מגדר ודור עלייה
- 46 לוח ג19 : קרבת לאלים וללעג בבית הספר בקרב תלמידי ז'-י"א, לפי מגדר ודור עלייה
- 46 לוח ג20 : התנהגות אלימה, לפי מגדר ודור עלייה
- 47 לוח ג21 : שתיית אלכוהול ועישון בקרב גילאי 15-17, לפי מגדר ודור עלייה
- 47 לוח ג22 : עמדות לקראת גיוס לצבא בקרב גילאי 16-17, לפי מגדר ודור עלייה

רשימת התרשימים

- תרשים 1 : יחסי גומלין בין המאפיינים האישיים של נערים יוצאי אתיופיה המציבים להם אתגרים ייחודיים : מגדר, מצב כעולה, מצב חברתי-כלכלי ומצב כיוצאי אתיופיה
- 2